

Девіз «*Perpetuum mobile*»

**ФУНКЦІОНАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ НАНОВОЛОКНИСТИХ МЕМБРАН
НА ОСНОВІ ХІТОЗАНУ, ВИГОТОВЛЕНИХ МЕТОДОМ
ЕЛЕКТРОПРЯДІННЯ ТА МОДИФІКОВАНИХ
НАНОЧАСТКАМИ СРІБЛА**

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Огляд літератури	5
Матеріали та методи дослідження	7
Результат дослідження.....	12
Висновки	17
Список використаної літератури	18

ВСТУП

Незважаючи на значні досягнення у боротьбі з інфекціями, пошук ефективних протимікробних речовин набуває життєво важливу роль у зменшенні впливу шкідливих бактерій та вірусів на здоров'я людства [1]. Серед органічних матеріалів широкого спектру дії, що мають антимікробні властивості, пильну увагу привертає хітозан [2]. Завдяки його біосумісності, нетоксичності, різнобічним хімічним та фізичним властивостям хітозан (Ch) став одним із найпривабливіших полімерів у біомедичних дослідженнях [3]. Проте, властивості хітозану залежать від структурної організації вихідного розчину полімеру, комбінації його з іншими протимікробними агентами [4], а також від способу виготовлення матеріалів на основі хітозану [5]. Доведено, що волокнисті мембрани з хітозану демонструють вищу ефективність, ніж плівки, губки або гелі [6]. У наш час електропрядіння стало одним із найпопулярніших методів отримання нановолокна з різних синтетичних та природних полімерів [7]. Однак електропрядіння розчину хітозану є дуже складним процесом завдяки його високій в'язкості та наявності вільних аміногруп, що утворює позитивно заряджений поліелектроліт у кислих умовах. Збільшення концентрації кислоти в розчині хітозану може зменшити поверхневий натяг та полегшити процес електропрядіння [8]. Дихлорметан (DCM) та трифтороцтова кислота (TFA) є найбільш підходящими розчинниками для отримання волокон хітозану з огляду на вплив розчинника на властивості розчину хітозану під час електропрядіння [9]. З іншого боку, ці розчинники впливають на структуру хітозану, що призводить до зміни механічних параметрів мембран і робить їх легко розчинними у водному середовищі [10]. Тому подальше біомедичне застосування препаратів хітозану неможливе без етапу нейтралізації із застосуванням спирту, водних розчинів гідроксиду натрію (NaOH) або карбонату натрію (Na₂CO₃) [11] і дозволяє зробити хітозан нерозчинним та зменшити його токсичність [12].

Метою дослідження була оцінка антибактеріальних властивостей та цитотоксичності нановолокнистих електроспінінгових мембран Ch-AgNPs залежно від концентрації інкорпорованих AgNPs.

Цілі дослідження:

1. Охарактеризувати фізичні параметри модифікованих зразків та динаміку їх біодеградації.

2. Вивчити антибактеріальну активність нановолокнистих електроспінінгових мембран Ch-AgNPs залежно від концентрації інкорпорованих AgNPs.

3. Дослідити цитотоксичну активність нановолокнистих електроспінінгових мембран Ch-AgNPs залежно від концентрації інкорпорованих AgNPs на культурі клітин остеобластів людини.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

Електропрядіння (електроспінінг) - це метод виготовлення нановолокна, який передбачає створення струменя, зарядженого електричним струмом, з краплі розчину полімеру та збирання нановолокон на колекторі [13].

Для електропрядіння нановолокон хітозану (природний, нетоксичний полісахарид, отриманий з хітину, що володіє біосумісністю та антибактеріальною активністю) використовують трифтороцтову кислоту (TFA) та дихлорометан (DMC) [14, 15, 16]. Подальшу обробку абсолютним етанолом або сумішшю етанол-вода, придатною для підтримання волокнистої структури та отримання стабільних мембран хітозану, проводять з використанням гідроксиду натрію (NaOH) та карбонату натрію (Na_2CO_3) [17, 18].

Антибактеріальний потенціал хітозану може бути пояснений декількома теоріями. Наприклад, низькомолекулярний хітозан, що проникає крізь клітинну стінку, пригнічує синтез мРНК та білка [19]. Протоновані амінні групи хітозану пов'язують негативно заряджені бактерії, порушуючи їх розмноження [20, 21].

Для посилення антибактеріальних властивостей матеріали срібла, такі як наночастки срібла (AgNPs), можуть бути включені в нановолокна хітозану, забезпечуючи стійке вивільнення іонів срібла (Ag^+) [22, 23, 24]. AgNP можуть зв'язуватися з клітинною стінкою бактерії та спричиняти пошкодження мембрани, витік клітинного вмісту та загибель бактерій [25, 26]. Більше того, антибактеріальна дія AgNP на грамнегативні бактерії сильніша, ніж грампозитивні бактерії через різницю в товщині клітинної стінки між грампозитивними (30 нм) та грамнегативними бактеріями (3–4 нм) [27]. Антибактеріальний механізм AgNP можна пояснити також продукуванням високого рівня активних форм кисню та вільних радикалів, що призводить до апоптозоподібної відповіді, перекисного окислення ліпідів та пошкодження ДНК клітин [28, 29].

Форма матеріалів з хітозану (плівки, гідрогелі, губки) або їх поєднання з іншими складовими мають різні антимікробні властивості та біосумісність [30].

Біосумісність є життєво важливою вимогою для застосування в медицині, яку можна забезпечити не лише шляхом зміни морфології та поверхневих характеристик AgNPs, але також шляхом поверхневих модифікацій біомолекулами, полімерами або іонами металів з метою зменшення ефекту токсичності [31, 32].

Проте протимікробна дія електроспінінгових хітозанових мембран невизначена, особливо у поєднанні Ch з AgNPs. Цей аспект вимагає вивчення цитотоксичності та антибактеріальних властивостей в залежності від використаних концентрацій срібла.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Виготовлення хітозанових мембран методом електропрядіння

Розчин хітозану (3,5%) готували розчиненням порошку хітозану (молекулярна вага 50-190 кДа, ступінь деацетилювання 75-85%, в'язкість 20-300 сР) у співвідношенні суміші розчинів TFA/DCM (трифтороцтова кислота /дихлорометан) рівний 9:1. Використані AgNPs були виготовлені методом «морого» синтезу (NanoWave, Гданськ, Польща). Наночастки додавали до Ch-TFA/DCM розчину і перемішували на магнітній мішалці протягом ночі при кімнатній температурі. Концентрацію AgNPs розраховували відповідно до мінімальної інгібуючої концентрації (МІК) наночасток, визначеної заздалегідь для *S. aureus* та *E. coli* (2,5 та 1,25 мкг/мл, відповідно) [33]. Ch-TFA/DCM розчини, розроблені для цього дослідження, містили таку кількість наночастинок: 0,625 мкг/мл, 1,25 мкг/мл, 2,5 мкг/мл і 5 мкг/мл, що відповідало від ½ до 2 МІК AgNPs.

Нановолокнисті мембрани з хітозану виготовляли на покритому алюмінієвою фольгою колекторі системи для електропрядіння (Linari Engineering s.r.l., Італія) (рис. 1). Відстань між голкою та колектором становила 15 см, швидкість подачі розчину 1,0 мл/год, прикладена напруга 21 кВ. Виготовлені мембрани сушили у вакуумній печі при 30 °С протягом 24 годин для видалення залишкових розчинників.

Рисунок 1 – Система електропрядіння: 1 – шприц з розчином хітозану; 2 – колектор з нановолокнами

З метою надання мембранам водонерозчинних властивостей їх нейтралізували в розчині лугу (70% етанол/30% водний розчин) - 1М гідроксиду натрію (NaOH) протягом 24 год з наступним промиванням дистильованою водою та сушінням протягом 1 доби при кімнатній температурі. Зразки стерилізували у 70% розчині етанолу протягом 1 год, потім тричі промивали стерильним забуференим фосфатом сольовим розчином (PBS).

Дослідження біодеградації

Мембрани розрізали на зразки розміром 1,5 см×1,5 см, а потім замочували у забуференому фосфатом сольовому розчині (PBS) при нейтральному рН протягом 20 і 60 хв. Потім зразки виймали за допомогою пінцета, а надлишки води видаляли фільтрувальним папером і сушили при кімнатній температурі протягом 24 годин. Ступінь набухання (СН) розраховували за наступним рівнянням (1) [34]:

$$\text{СН (\%)} = (\text{Мн} - \text{Мс}) / \text{Мн} \times 100 \quad (1),$$

де Мн (г) - маса набряклих мембран, а Мс (г) - маса зразків після сушіння при кімнатній температурі.

Втрати ваги (ВВ) зразків (1,5x1,5 см) проводили до та після занурення в PBS. Мембрани хітозану замочували протягом 1, 3, 7 і 28 діб. Потім зразки промивали і сушили протягом ночі при кімнатній температурі для видалення поглиненої води. Для розрахунку відсотка втрати ваги використовували наступне рівняння (2) [35]:

$$\text{ВВ (\%)} = (\text{Мн} - \text{Мс}) / \text{Мс} \times 100 \quad (2),$$

де Мн (г) - маса набряклих нановолокнистих матів, а Мс (г) - маса зразків після сушіння при кімнатній температурі.

Дослідження цитотоксичності на культурі клітин

Клітини (тип клітин U2OS) висівали на зразки розміром 0,5 см² при щільності висіву клітин 1×10^4 клітини/лунку і 2 мл середовища Dulbecco's Modified Eagle's Medium/Nutrient Mixture F-12 (DMEM/F-12) додавали в кожен лунку. Життєздатність клітин оцінювали через 1, 3 та 7 днів. Лунки, що містили лише клітини без зразків та зразки без клітин інкубували так само і використовували як контролю. У призначений час до кожної лунки додавали фарбник Alamar Blue, Invitrogen у кількості, що дорівнює 10% від середнього об'єму, та інкубували протягом 8 годин при 37 °С у темряві. Оптичну щільність (OD) кожного зразка вимірювали при 570 та 595 нм за допомогою планшетного зчитувача (Multiskan FC, Thermo Fisher Scientific, Waltham, MA, США) (рис. 2). Через 3 дні зразки збирали і фіксували 2,5% глутаральдегідом (0,1 М PBS) протягом 40 хвилин, двічі. Потім закріплені клітини зневоднювали зануренням у зростаючу концентрацію етанолу у воді (50–96%) на 30 хв при кожній концентрації. SEM використовували для візуалізації морфології клітин на поверхнях зразків.

Рисунок 2 – Визначення цитотоксичності досліджуваних зразків із використанням фарбника Alamar Blue: 1 - планшетний зчитувач; 2 – планшет з фарбником Alamar Blue

Дослідження антибактеріальних властивостей

E. coli та *S. aureus* були обрані для оцінки антибактеріальної активності Ch-TFA/DCM мембран. Штами культивували у поживному бульйоні при 37 °С протягом 24 годин. Зразки мембран розміром 0,5 см² готували в асептичних умовах і поміщали в стерильний 24-лунковий пластиковий планшет з 2 мл попередньо приготованої бактеріальної суспензії (1×10^5 КУО/мл) (рис. 3). Бактерії, суспендовані в поживному бульйоні, використовували в якості контролю. Після інкубації протягом 2, 4, 6 та 8 год поживний агар інокулювали аліквотами по 10 мкл з кожної лунки, а потім інкубували при 37 °С протягом 12 годин для подальшого підрахунку бактеріальних колоній (КУО/мл) з подальшим перерахунком у log 10 (рис. 3). Підготовка зразків для SEM проводилась за тією ж методикою, що і для культур клітин.

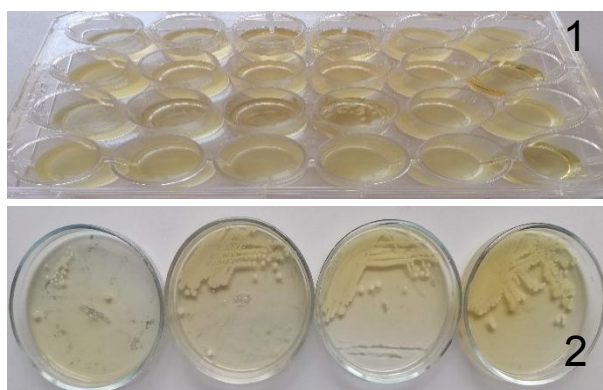

Рисунок 3 – Визначення антибактеріальних властивостей: 1 - 24-лунковий пластиковий планшет з бактеріальною суспензією; 2 - чашки Петрі з колоніями бактерій на поживному агарі

Скануюча електронна мікроскопія

Будова волокон хітозанових мембран, прикріплення клітин та колонізація бактеріями спостерігалися за допомогою FEI Inspect S50B SEM (FEI, Брно, Чеська Республіка). Зразки напилювали під вакуумом вуглецем за допомогою вакуумної установки ВУП-5М (SELMІ, Суми, Україна). Діаметр волокна та пористість вимірювали за допомогою програмного забезпечення Image J.

Частотні гістограми розподілу діаметру волокна були побудовані за допомогою програмного забезпечення Excel.

Статистичний аналіз

Односторонній дисперсійний аналіз (ANOVA) проводили за допомогою програмного забезпечення Statistica® v.8. Результати були виражені як середнє значення $\pm$ стандартне відхилення. Значення p менше 0,05 вважалося значущим. Всі тести проводились тричі.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Скануюча електронна мікроскопія

Скануюча електронна мікроскопія продемонструвала утворення високопористої мембрани із випадково орієнтованими волокнами діаметром 200 ± 10 нм. Дефектів та склеювання волокон виявлено не було (рис. 4). Нейтралізація лужним розчином (70% етанол/30% водний розчин) призводила до збільшення діаметра волокна до 300 ± 10 нм та зменшення пористості з 7,9% до 4,5%. Набухання волокон було основним показником структурних змін.

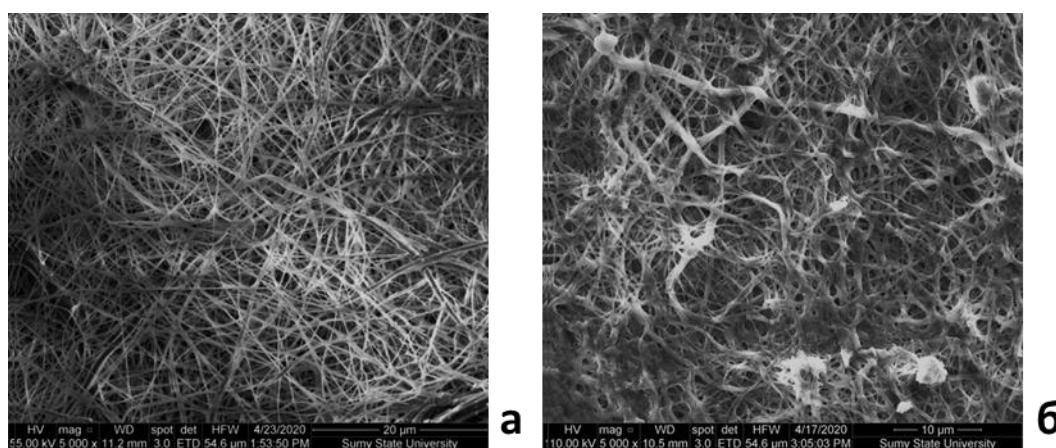

Рисунок 4 – Волокнисті мембрани Ch-TFA/DCM до (а) та після обробки 1M NaOH 70% етанолу/30% водним розчином (б)

Додавання AgNPs до розчину не впливало на морфологію мембран. Наявність AgNPs суттєво впливало на діаметр волокна та пористість, які зменшувалися відповідно до $160 \pm 1,3$ нм та 2,41%. Хан та ін. продемонстрував, що введення срібла в розчин для електропрядіння призводить до збільшення його провідності та зменшення діаметра волокна після процесу прядіння [36]. Проте обробка 70% етанолом / 30% води призводить до збільшення як діаметра волокна, так і зменшення пористості так само, як у мембранах, що не містять AgNP (рис. 5).

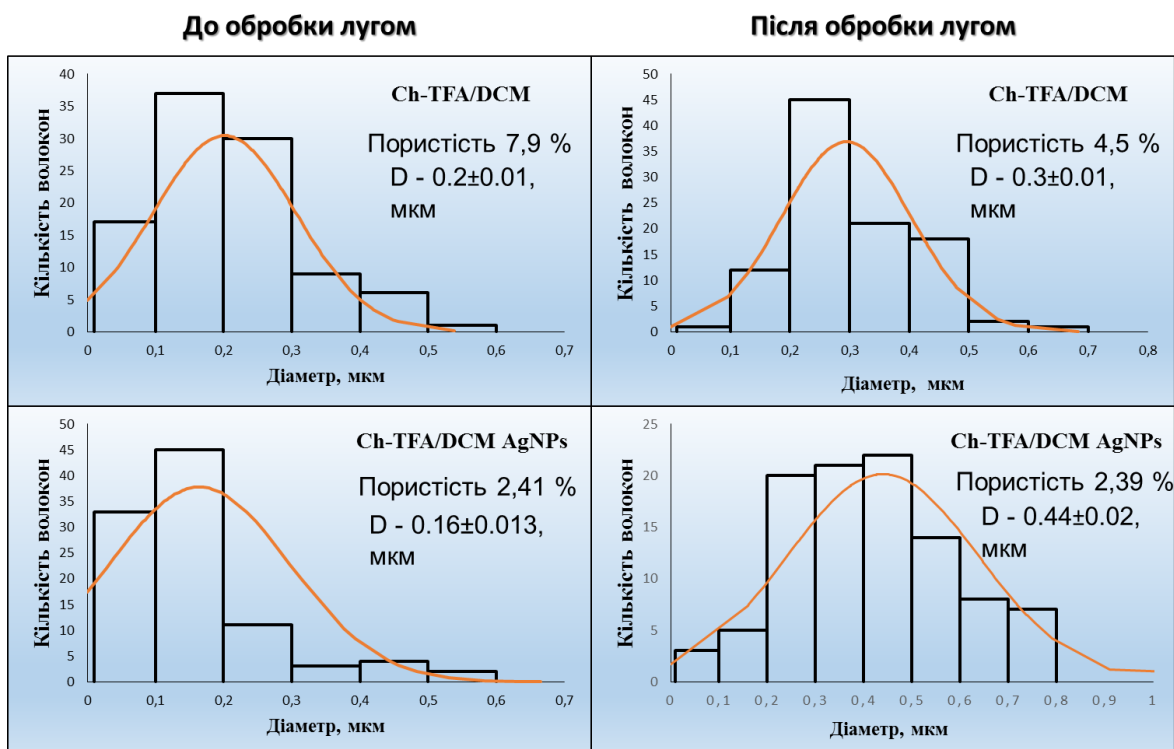

Рисунок 5 – Пористість волокна, середній діаметр волокна (D) та розподіл діаметру волокна Ch-TFA/DCM мембран до обробки та після обробки лугом

Дослідження біодеградації

Кінетика деградації волокнистих мембран після нейтралізації сумішшю етанол-вода та після видалення надлишку розчинної солі TFA/DCM показала, що нейтралізація 1M NaOH є доцільною для збереження структури нановолокна (рис. 6). Здебільшого отримані нановолокна зберігали морфологію після багаторазового занурення в буферний розчин PBS. Здатність до набухання волокнистих мембран була майже на однакових рівнях через 20 хв і 60 хв після занурення. Втрати маси нановолокнистих зразків під час занурення в PBS помірно збільшувались протягом перших трьох днів і помітно зростали на 1-й тиждень. Суттєва різниця у втраті ваги спостерігалася лише між 3-м днем та 28-м днем експерименту ($p \leq 0,01$). Не було визначено відмінностей у швидкості деградації серед зразків з різним вмістом AgNPs.

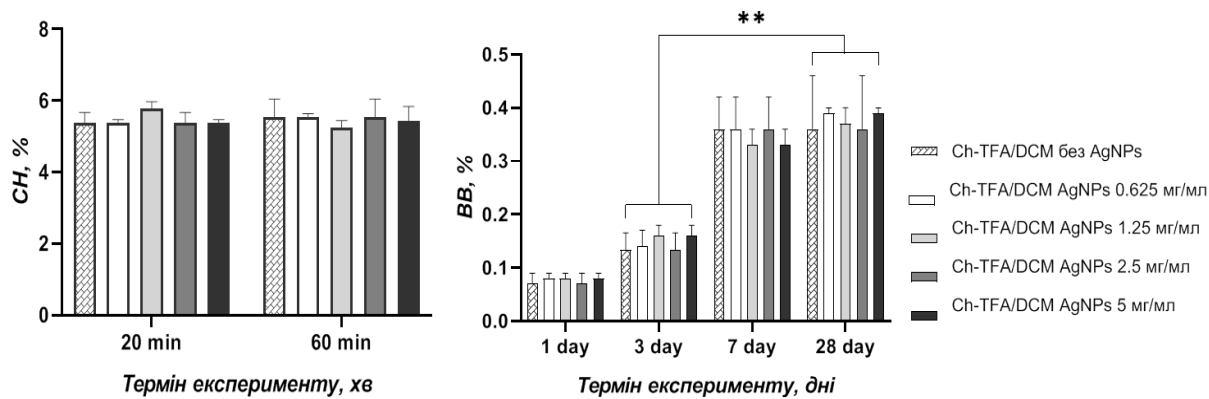

Рисунок 6 – Кінетика деградації (CH та BV) волокнистих Ch-TFA/DCM і мембран з наночастинками срібла. Зірочки вказують на статистично значущі відмінності між двома групами

Дослідження цитотоксичності на культурі клітин

Значення оптичної щільності (ОГ), що відображають кількість клітин на мембранах, підтвердили подібну динаміку росту клітин у відповідні часові точки культивування незважаючи на кількість срібла (рис. 7). Тим не менше, через 3 і 7 днів значення ОГ для ненавантажених наночастками зразків було вищим, ніж для зразків, що містять срібло. Клітини, культивовані на ненавантажених AgNPs мембранах протягом 7 днів, продемонстрували приблизно в 2 рази вищу життєздатність, ніж у 1 день. Однак виявлено, що життєздатність клітин на зразках зі сріблом, була вищою в динаміці вирощування. Ці дані свідчать про те, що проліферація клітин після прикріплення залежала від кількості AgNPs, але застосовані концентрації срібла не пригнічували проліферативну активність остеобластів.

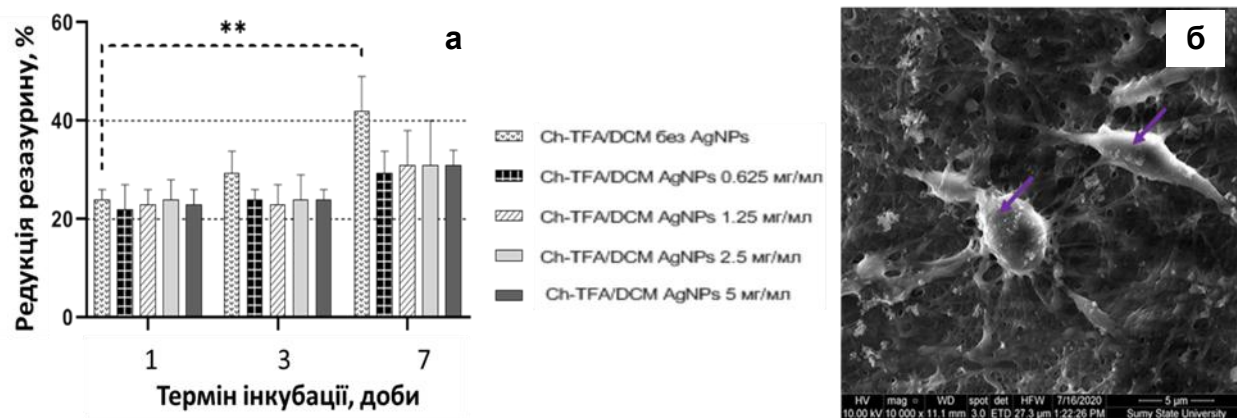

Рисунок 7 – Динаміка редукції резазурину залежно від концентрації наночасток у зразках (а), ** $p < 0,01$; SEM клітин на поверхні мембрани з максимальною кількістю AgNPs через 7 днів після засівання клітин (б), фіолетові стрілки вказують на клітини

Дослідження антибактеріальних властивостей

Згідно з результатами бактеріологічного дослідження (рис. 8) включення наночастинок срібла в мембрани Ch-TFA/DCM спричинило посилення антимікробної активності щодо обох випробуваних мікроорганізмів. Проте всі типи випробовуваних мембран мали вищу антимікробну активність щодо грамнегативних бактерій порівняно з грампозитивними мікробами через 2 години дослідження. Тим не менш, через 4 години спільного культивування з мембранами, що містять AgNPs, швидкість зменшення кількості *S. aureus* була порівняно вищою, ніж для *E. coli*. Тривале культивування призводило до втрати антимікробної активності, і всі мембрани продемонстрували подібні результати до $8 \log_{10}$ КУО через 8 годин (рис. 9).

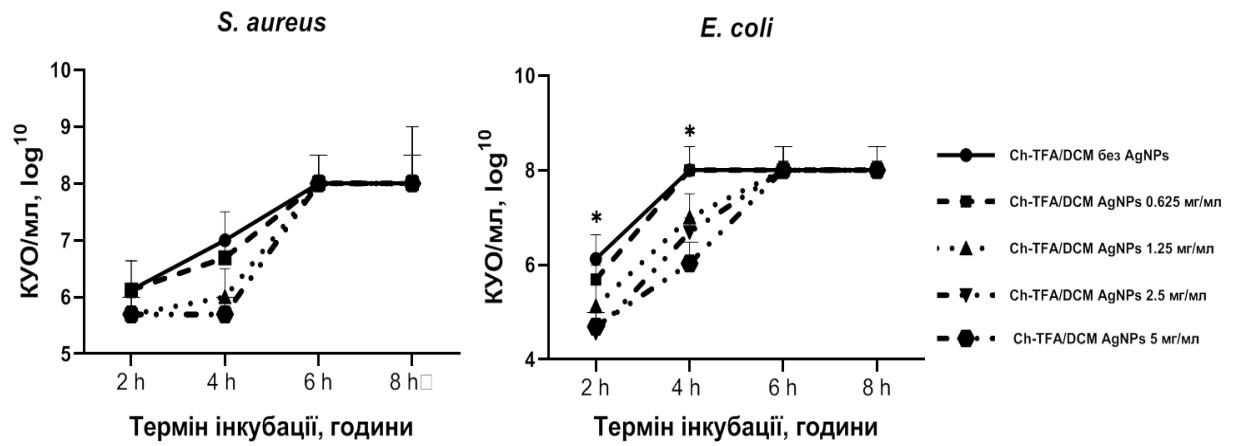

Рисунок 8 – Динаміка антибактеріальної ефективності Ch-TFA/DCM мембран з різною кількістю AgNPs проти *S. aureus* та *E. coli*, КУО/мл

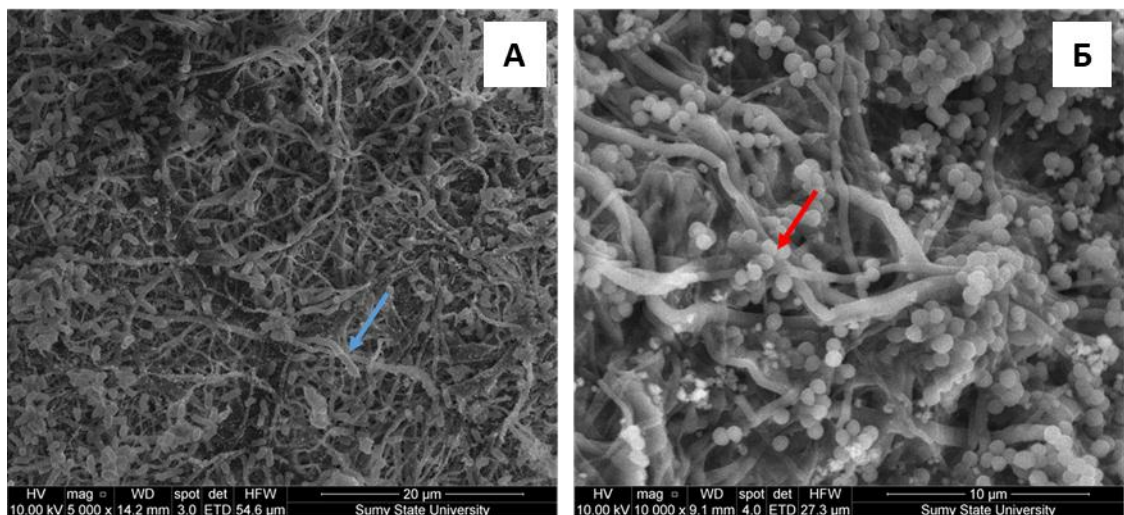

Рисунок 9 – Зображення SEM бактеріального росту на Ch-TFA/DCM мембранах після 8 годин спільного культивування з *E. coli* (А) та *S. aureus* (Б). Стрілки вказують на бактеріальні клітини

ВИСНОВКИ

Процедура нейтралізації нановолокнистих мембран хітозану, виготовлених з розчинів хітозану в суміші TFA/DCM з використанням 1M NaOH для нейтралізації, зберігає структуру нановолокна, що забезпечує їх нерозчинність у нейтральних або слабких основних водних середовищах. Антибактеріальні властивості мембран збільшувалися із зростанням концентрації інкорпорованих наночастинок срібла, проте зростання активності спостерігалось в різний час дослідження і мало різну ступінь для грамнегативних та грампозитивних бактерій відповідно до антибактеріальних властивостей AgNPs та хітозану. Нижчий рівень проліферації клітин у зразках, що містять срібло, був викликаний впливом AgNPs, але токсичність не зростала із прогресуванням концентрації срібла. Це підтверджує, що Ch-TFA/DCM мембрани з наночастинами срібла у концентраціях, що не перевищують 2 МІК, можуть розглядатися як перспективні матеріали для тканинної інженерії з відповідним рівнем біосумісності клітин та високою антимікробною здатністю.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. R. P. Gonçalves, W. H. Ferreira, R. F. Gouvêa, and C. T. Andrade, “Effect of chitosan on the properties of electrospun fibers from mixed poly(Vinyl Alcohol)/Chitosan solutions,” *Mater. Res.*, vol. 20, no. 4, pp. 984–993, 2017.
2. L. R. Manea, L. Hristian, A. L. Leon, and A. Popa, “Recent advances of basic materials to obtain electrospun polymeric nanofibers for medical applications,” *IOP Conf. Ser. Mater. Sci. Eng.*, vol. 145, no. 3, 2016.
3. R. Jayakumar, S. V., T. Furuike, and H. Tamur, “Perspectives of Chitin and Chitosan Nanofibrous Scaffolds in Tissue Engineering,” *Tissue Eng.*, 2010.
4. W. T. Lin *et al.*, “Inhibited bacterial adhesion and biofilm formation on quaternized chitosan-loaded titania nanotubes with various diameters,” *Materials (Basel)*, vol. 9, no. 3, 2016.
5. R. C. Goy, D. De Britto, and O. B. G. Assis, “A review of the antimicrobial activity of chitosan,” *Polimeros*, vol. 19, no. 3, pp. 241–247, 2009.
6. M. Hosseinnejad and S. M. Jafari, “Evaluation of different factors affecting antimicrobial properties of chitosan,” *Int. J. Biol. Macromol.*, vol. 85, pp. 467–475, 2016.
7. J. Champer, J. Patel, N. Fernando, E. Salehi, V. Wong, and J. Kim, “Chitosan against cutaneous pathogens,” *AMB Express*, vol. 3, pp. 1–8, 2013.
8. V. Sencadas *et al.*, “Determination of the parameters affecting electrospun chitosan fiber size distribution and morphology,” *Carbohydr. Polym.*, vol. 87, no. 2, pp. 1295–1301, 2012.
9. P. Sangsanoh and P. Supaphol, “Stability improvement of electrospun chitosan nanofibrous membranes in neutral or weak basic aqueous solutions,” *Biomacromolecules*, vol. 7, no. 10, pp. 2710–2714, 2006.
10. J. M. Frick, A. Ambrosi, L. D. Pollo, and I. C. Tessaro, “Influence of Glutaraldehyde Crosslinking and Alkaline Post-treatment on the Properties of Chitosan-Based Films,” *J. Polym. Environ.*, vol. 26, no. 7, pp. 2748–2757, 2018.
11. M. Arkoun, F. Daigle, M. C. Heuzey, and A. Aji, “Antibacterial

electrospun chitosan-based nanofibers: A bacterial membrane perforator,” *Food Sci. Nutr.*, vol. 5, no. 4, pp. 865–874.

12. S. Jin *et al.*, “Electrospun silver ion-loaded calcium phosphate/ chitosan antibacterial composite fibrous membranes for guided bone regeneration,” *Int. J. Nanomedicine*, vol. 13, pp. 4591–4605, 2018.

13. R. P. Gonçalves, W. H. Ferreira, R. F. Gouvêa, and C. T. Andrade, “Effect of chitosan on the properties of electrospun fibers from mixed poly(Vinyl Alcohol)/Chitosan solutions,” *Mater. Res.*, vol. 20, no. 4, pp. 984–993, 2017.

14. W. T. Lin *et al.*, “Inhibited bacterial adhesion and biofilm formation on quaternized chitosan-loaded titania nanotubes with various diameters,” *Materials (Basel)*, vol. 9, no. 3, 2016.

15. V. Sencadas *et al.*, “Determination of the parameters affecting electrospun chitosan fiber size distribution and morphology,” *Carbohydr. Polym.*, vol. 87, no. 2, pp. 1295–1301, 2012.

16. H. Homayoni, S. A. H. Ravandi, and M. Valizadeh, “Electrospinning of chitosan nanofibers: Processing optimization,” *Carbohydr. Polym.*, vol. 77, no. 3, pp. 656–661, 2009.

17. Y. Huang, S. Onyeri, M. Siewe, A. Moshfeghian, and S. V. Madihally, “In vitro characterization of chitosan-gelatin scaffolds for tissue engineering,” *Biomaterials*, vol. 26, no. 36, pp. 7616–7627, 2005.

18. P. Sangsanoh and P. Supaphol, “Stability improvement of electrospun chitosan nanofibrous membranes in neutral or weak basic aqueous solutions,” *Biomacromolecules*, vol. 7, no. 10, pp. 2710–2714, 2006.

19. M. Hosseinnjad and S. M. Jafari, “Evaluation of different factors affecting antimicrobial properties of chitosan,” *Int. J. Biol. Macromol.*, vol. 85, pp. 467–475, 2016.

20. J. Champer, J. Patel, N. Fernando, E. Salehi, V. Wong, and J. Kim, “Chitosan against cutaneous pathogens,” *AMB Express*, vol. 3, pp. 1–8, 2013.

21. T. Wang, X. K. Zhu, X. T. Xue, and D. Y. Wu, “Hydrogel sheets of chitosan, honey and gelatin as burn wound dressings,” *Carbohydr. Polym.*, vol. 88,

no. 1, pp. 75–83, 2012.

22. S. Jin *et al.*, “Electrospun silver ion-loaded calcium phosphate/ chitosan antibacterial composite fibrous membranes for guided bone regeneration,” *Int. J. Nanomedicine*, vol. 13, pp. 4591–4605, 2018.

23. J. Lopez-Esparza, L. Francisco Espinosa-Cristobal, A. Donohue-Cornejo, and S. Y. Reyes-Lopez, “Antimicrobial activity of silver nanoparticles in polycaprolactone nanofibers against gram-positive and gram-negative bacteria,” *Ind. Eng. Chem. Res.*, vol. 55, no. 49, pp. 12532–12538, 2016.

24. H. Celebi, M. Gurbuz, S. Koparal, and A. Dogan, “Development of antibacterial electrospun chitosan/poly(vinyl alcohol) nanofibers containing silver ion-incorporated HAP nanoparticles,” *Compos. Interfaces*, vol. 20, no. 9, pp. 799–812, 2013.

25. B. Khalandi *et al.*, “A Review on Potential Role of Silver Nanoparticles and Possible Mechanisms of their Actions on Bacteria,” *Drug Res. (Stuttg.)*, vol. 67, no. 2, pp. 70–76, 2017.

26. A. Abbaszadegan *et al.*, “The effect of charge at the surface of silver nanoparticles on antimicrobial activity against gram-positive and gram-negative bacteria: A preliminary study,” *J. Nanomater.*, vol. 2015.

27. T. Chatterjee, B. K. Chatterjee, D. Majumdar, and P. Chakrabarti, “Antibacterial effect of silver nanoparticles and the modeling of bacterial growth kinetics using a modified Gompertz model,” *Biochim. Biophys. Acta - Gen. Subj.*, vol. 1850, no. 2, pp. 299–306, 2015.

28. E. Z. Gomaa, “Silver nanoparticles as an antimicrobial agent: A case study on Staphylococcus aureus and escherichia coli as models for gram-positive and gram-negative bacteria,” *J. Gen. Appl. Microbiol.*, vol. 63, no. 1, pp. 36–43, 2017.

29. W. Lee, K. J. Kim, and D. G. Lee, “A novel mechanism for the antibacterial effect of silver nanoparticles on Escherichia coli,” *BioMetals*, vol. 27, no. 6, pp. 1191–1201, 2014.

30. R. Jayakumar, S. V., T. Furuike, and H. Tamur, “Perspectives of Chitin and Chitosan Nanofibrous Scaffolds in Tissue Engineering,” *Tissue Eng.*, 2010.

31. S. Prabhu and E. K. Poulouse, “Silver nanoparticles: mechanism of antimicrobial action, synthesis, medical applications, and toxicity effects,” *Int. Nano Lett.*, vol. 2, no. 1, 2012.
32. N. Kumar *et al.*, “Biocompatible agarose-chitosan coated silver nanoparticle composite for soft tissue engineering applications,” *Artif. Cells, Nanomedicine Biotechnol.*, vol. 46, no. 3, pp. 637–649, 2018.
33. O. Oleshko *et al.*, “In vitro biological characterization of silver-doped anodic oxide coating on titanium,” *Materials (Basel)*, vol. 13, no. 19, pp. 1–12, 2020.
34. P. Nitti *et al.*, “Influence of nanofiber orientation on morphological and mechanical properties of electrospun chitosan mats,” *J. Healthc. Eng.*, vol. 2018, 2018.
35. I. Laidmäe, K. Ērglis, A. Cēbers, P. A. Janmey, and R. Uibo, “Salmon fibrinogen and chitosan scaffold for tissue engineering: in vitro and in vivo evaluation,” *J. Mater. Sci. Mater. Med.*, vol. 29, no. 12, 2018.
36. S. J. Lee *et al.*, “Electrospun chitosan nanofibers with controlled levels of silver nanoparticles. Preparation, characterization and antibacterial activity,” *Carbohydr. Polym.*, vol. 111, pp. 530–537, 2014.

Анотація

наукової роботи під девізом “ *Perpetuum mobile* ”

(Вічний рух)

Актуальність. З швидким розвитком антибіотикорезистентності, виникає потреба в нових матеріалах які мають антибактеріальні властивості, гарну біодеградацію та низьку цитотоксичність. Одним з таких матеріалів є електроспінінгові хітозанові мембрани вони проявляють високий антибактеріальний потенціал в поєднанні з наночастинками Ag.

Проте протимікробна дія електроспінінгових хітозанових мембран невизначена, особливо у поєднанні Ch з AgNPs. Цей аспект вимагає вивчення цитотоксичності та антибактеріальних властивостей в залежності від використаних концентрацій срібла

Метою дослідження була оцінка антибактеріальних властивостей та цитотоксичності нановолокнистих електроспінінгових мембран Ch-AgNPs залежно від концентрації інкорпорованих AgNPs.

Завдання:

1. Охарактеризувати фізичні параметри модифікованих зразків.
2. Вивчити антибактеріальну активність нановолокнистих електроспінінгових мембран Ch-AgNPs залежно від концентрації інкорпорованих AgNPs.
3. Дослідити цитотоксичну активність нановолокнистих електроспінінгових мембран Ch-AgNPs залежно від концентрації інкорпорованих AgNPs на культурі клітин остеобластів людини.

Загальна характеристика наукової роботи.

Наукова робота складається з вступу, огляду літератури, матеріалів і методів, результатів дослідження, висновків, списку літератури. Робота представлена на 21 сторінці, ілюстрована 9 малюнками, 2 рівняннями. Список літератури містить 36 посилань.

Новизна роботи: Експериментально вивчено антибактеріальні властивості та цитотоксичність нановолокнистих електроспінінгових мембран Ch-AgNPs залежно від концентрації інкорпорованих AgNPs.

Практична і теоретична значущість роботи:

Дані отримані під час досліджень можуть бути використані для створення нових електроспінінгових хітозанових мембран Ch з AgNPs, для подальшого використання в біоінженерії та медицині.

Ключові слова: електроспінінг, хітозан, мембрана, антимікробна речовина, наночастинки срібла.